

Cezary Obracht-Prondzyński

Grant NPRH Historia Kaszubów – 2014

Od 2014 roku Instytut Kaszubski realizuje grant Narodowego programu Rozwoju Humanistyki *Historia Kaszubów w dziejach Pomorza* (umowa nr 0059/NPRH3/H11/82/2014). Celem podstawowym projektu jest napisanie i wydanie drukiem czterech tomów syntezy dziejów Kaszubów na tle historii Pomorza (od czasów nowożytnych po współczesność) w oparciu o szeroko zakrojone badania: archiwalne, biblioteczne, muzealne, ikonograficzne, prasoznawcze etc. W ten sposób ma powstać wielotomowe opracowanie, będące realizacją koncepcji prof. Gerarda Labudy, który jest autorem pierwszego tomu *Historii Kaszubów* (wydanego w 2006 roku), a przede wszystkim autorem koncepcji metodologicznej, która będzie podstawą niniejszego projektu.

Projekt ma charakter wieloletni. W ciągu pierwszych miesięcy jego realizacji (sierpień – grudzień 2014) zadaniem zespołu autorskiego było przede wszystkim rozpoznanie i przeanalizowanie dotychczasowego stanu badań w odniesieniu do poszczególnych okresów. W tym celu zostały przygotowane opracowania, w których dokonano krytycznego przeglądu literatury (tak starszej, jak i współczesnej), wskazując na istniejące luki, ale też na nowe możliwości badawcze, pojawiające się wraz z udostępnianiem kolejnych monograficznych, analitycznych prac o tematyce kaszubskiej. Ostatnie lata przynoszą tu dość istotne zmiany, wynikające choćby z racji rosnącej liczby monografii miast i wsi, biografii, opracowań dotyczących różnych aspektów kultury kaszubskiej (prasy, muzyki...), życia społecznego, gospodarki etc.

Istotnym przy tym było poddanie analizie opracowań nie tylko historycznych (oczywiście, z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych epok) ponieważ pisanie dziejów Kaszubów wymaga korzystania z osiągnięć i ustaleń innych nauk humanistycznych i społecznych, taka jest bowiem specyfika badań nad regionalnymi społecznościami etnicznymi żyjącymi przez setki lat na pograniczu kulturowym (a takim pograniczem było i jest nadal Pomorze). W największym stopniu dotyczy to okresu najnowszego, ale także początków XX czy też wieku XIX.

Drugi efekt realizacji niniejszego projektu związany jest z kolejnym zadaniem badawczym, a mianowicie zainicjowaniem badań archiwalnych oraz kwerend bibliotecznych, a także przeprowadzeniem wstępnego rozpoznania zasobów cyfrowych. Autorzy, tj. prof. J. Borzyszkowski, prof. Z. Szultka oraz prof. C. Obracht-Prondzyński uwzględniając specyfikę

poszczególnych epok (rzutuje to np. na zbiory archiwalne poddawane analizie) dokonali wstępnego rozpoznania dostępnych zasobów, stanu ich dotychczasowego wykorzystania oraz określili kierunki dalszych poszukiwań archiwalnych i bibliotecznych. Zawarte zostało to w odrębnych opracowaniach, które są podstawą do dalszych prac.

Wreszcie trzeci efekt projektu to wsparcie dla młodych adeptów nauki poprzez zlecenie im przygotowania pięciu opracowań autorskich (mgr Radosław Pawlik, Materiały źródłowe do dziejów Kaszubów i ich kultury w zespole Sąd Narodowy Księstwa Szczecińskiego w Stargardzie; dr Magdalena Lemańczyk, Relacje kaszubsko-niemieckie na Pomorzu po 1945 r.; mgr Przemysław Zachulski, Obraz Kaszubów w prasie pomorskiej i wielkopolskiej w okresie zaborów; mgr Leszek Molendowski, Obraz Kaszubów w prasie warszawskiej i prasie Królestwa Polskiego w okresie zaborów; dr Krzysztof Korda, Obraz Kaszubów w prasie galicyjskiej w okresie zaborów). Opracowania te zostały poddane krytycznej ocenie, a następnie dopracowane. W przyszłości, gdy będą powstawały poszczególne tomy, materiały tu zgromadzone zostaną wykorzystane, a udział autorski tych osób zostanie w książkach odnotowany.